

*Др Срђан Ђорђевић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
ORCID: 0000-0002-7005-1810*

*Прегледни научни рад
УДК: 004.8:378(497.11)
DOI: 10.46793/XXIMajsko.003DJ*

УТИЦАЈ ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ НА ОБРАЗОВАЊЕ ПРАВНИКА*

Резиме

У раду се разматра значај вештачке интелигенције за развој друштва, као и њен утицај на друштвене односе. При томе, посебно се имају у виду односи који се успостављају поводом дејства вештачке интелигенције на правни поредак, који је изазван да одговори својим активизмом. С обзиром да квалитет те реакције зависи и од квалитета стручних знања правника, који најчешће осмишљавају, а увек текстуално изражавају правна решења, онда је јасан значај правног образовања. Стратешким опредељењем Република Србија је недвосмислено заузела смер интензивног развоја вештачке интелигенције, који мора бити праћен и одговарајућом правном регулативом. Осим стандардних стратешких докумената, посебну пажњу изазвале су и Етичке смернице у овој области, с обзиром да се њима тангирају и питања правног образовања. У раду се представља постојеће стање студијских програма на државним правним факултетима, уз закључно размишљање о потреби још снажнијег укључивања вештачке интелигенције у структуру студијских програма права.

Кључне речи: *правни поредак, вештачка интелигенција, етика, правно образовање, правни факултети.*

1. Увод

У полушаливом тону неретко се може чути да се вештачка интелигенција појављује у условима недостатака природне интелигенције – њеног непостојања или немоћи. Но, како смо сведоци све озбиљнијег уплива вештачке интелигенције у друштво, постаје очигледно да је све

* Рад је резултат научноистраживачког рада аутора у оквиру Програма истраживања Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за 2025. годину, који се финансира из средстава Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

мање простора за њене шаливе доживљаје, те да је „враг однео шалу“. Свакодневни друштвени живот нас упозорава да се налазимо на путу убрзаног и динамичног свеобухватног утицаја вештачке интелигенције, која постаје саставни део анатомије друштва, друштвене заједнице и појединца. „Глобално посматрано, дигитализација и на тај начин повезивање људи произвело је последичне промене које су, у социолошком смислу и по динамици, незабележене у историји човечанства.“¹

Пратећи трендове техничко-технолошког и економског развоја савременог друштва, Србија се показала способном да креира систем који омогућава и погодује динамичном развоју вештачке интелигенције, чему сведоче и прецизни показатељи. За разумевање значаја вештачке интелигенције као саставног дела националне економије, довољно је прегледати званичне податке на Сајту Владе Републике Србије о импулсивном развоју сектора информационо-комуникационих технологија. Тако, рецимо, у 2024. години овај сектор је извезао услуге у вредности од преко 4 милијарде евра, уз пораст од 20% у односу на 2023. годину. Остварен је суфицит у размени ИКТ услуга од преко 3 милијарде евра. Према овим подацима 112.000 људи је запослено у назначеном сектору, док је просечна плата запосленог око 316.000 динара.² Сви ови подаци показују да сектор ИКТ располаже огромним потенцијалима, при чему треба имати у виду глобалну тенденцију пораста потреба друштва за услугама вештачке интелигенције.

Као део ширег друштвеног система, вештачка интелигенција је и сама систем који подразумева способност њених машина да приме податке и, сагласно постављеним задацима, изврши предвиђање, понуди препоруке и „одлуке које могу утицати на физичку или виртуелну стварност“³ и то толико уверљиво да се мисли да је све те радње извео човек. А функционисање савременог човека постаје зависно од могућности којима располаже вештачка интелигенција, што отвара многобројна питања посебно за право. Јер, ако је право (а јесте) осмишљено тако да буде хармонизатор друштвених односа, нема сумње да га вештачка интелигенција провоцира својим постојањем и деловањем. Опасност од нарушавања склада у међуљудским односима истовремени је позив за право да активно реагује.

Имајући у виду традиционализам као једно од уобичајених обележја права, нема сумње да њега прати спорост у тим реакцијама. У оној мери у којој није могуће под постојећа правна правила подвести вештачку

¹ Ивковић, Н., *Позитивноправни оквир вештачке интелигенције*, Зборник радова: Усклађивање правног система Србије са стандардима ЕУ, књ.12, Крагујевац, 2024, стр. 274.

² „Србија – земља прилика“.- <https://www.srbija.gov.rs/> приступљено: 21.5.2025.

³ Елементи одређења вештачке интелигенције из Закона о вештачкој интелигенцији Европске уније уједначени су и у њеном дефинисању од стране ОЕЦД.

интелигенцију уметнуту у друштвене односе, у истој мери није ни за очекивати да је могуће интерпретацијом постојећих правних правила регулисати иновирани друштвене односе. „Карактеристично је, а и разумљиво да се правна доктрина превасходно бави правним регулисањем заштите приватности и података, док се подручје безбедности система мање разматра“.⁴ Зато се од правног поретка очекује ефикасније деловање у правцу доношења нових правила, којима се изричита правна пажња посвећује управо вештачкој интелигенцији у процесима одвијања друштвених односа. Активизам правног поретка у том правцу подразумева и квалитет стручних знања којима располажу правници; временом ће све више бити неопходно да се уобичајена и класична знања оплемењују супстратима специјализованих знања из области вештачке интелигенције.

2. Стратегија, Етичке смернице и образовање

Влада Републике Србије усвојила је Стратегију развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2024-2030. године⁵ (у даљем тексту: Стратегија), чиме је показала посвећеност да усмери државно-правни поредак и друштво у целини тако да буде спремно на очекиване нове фазе развоја капацитета вештачке интелигенције, која доноси „револуционарне промене у функционисању привреде и друштва.“⁶ Приметна је брза реакција Владе приликом креирања нове Стратегије, јер је она донета и пре него што је истекао временски период претходне (2020-2025). Већ у уводном делу овог стратешког документа се истиче као позитивна референца развоја вештачке интелигенције то што ће, између осталог, изменити приступ образовању. Основано се позивајући на Закон о високом образовању,⁷ у Стратегији се указује да је један од циљева високог образовања стварање таквог научног подмлатка који ће представљати импулс креативне популације чему се доприноси и кроз развој кадрова у области вештачке интелигенције. При томе, подједнако је важно да се развој и примена вештачке интелигенције не везују искључиво за поједине гране образовања, већ јој треба омогућити равномерни развој у свим гранама. Јер, њена примена „подразумева и доменско разумевање, развој правне регулативе, филозофске аспекте, организациона питања и много тога.

⁴ Ивановић, З., Зиројевић, М., *Заштита права интелектуалне својине у сектору информационо-комуникационих технологија*, Београд, 2016, стр. 76.

⁵ Сл. гласник РС, бр. 5/2025.

⁶ Стратегија.

⁷ Сл. гласник РС, бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 – др. закон, 67/2019, 6/2020 – др. закони, 11/2021 – аутентично тумачење, 67/2021, 67/2021 – др. закон, 76/2023 и 19/2025

Факултети су одлично место да се будући млади стручњаци систематски упознају са овим темама.“⁸

У циљу вредносног разумевања вештачке интелигенције у контексту централне тематске оријентације овог рада, потребно је указати и на документ јавне власти којим се на прегледан начин врши одређење према могућим дејствима вештачке интелигенције према друштву, с тим што се наша примарна пажња усмерава ка образовању правника. Реч је о Закључку Владе Републике Србије о усвајању Етичких смерница за развој, примену и употребу поуздане и одговорне вештачке интелигенције⁹ (у даљем тексту: Етичке смернице) који се налази на линији стратешког друштвеног опредељења о потреби усаглашавања регулативе односа који се успостављају поводом вештачке интелигенције и потенцијалних опасности које постоје по стабилност појединачних и свеукупних друштвених односа. Адресати којима се упућују препоруке из наведених Етичких смерница обухватају носиоце јавне власти, али и сва лица (како физичка, тако и правна) која се користе системима вештачке интелигенције. Основни циљ истакнут у самом номотехничком „предворју“ Етичких смерница јесте утврђење поуздане и одговорне вештачке интелигенције, а искључиви изузетак у односу на очекивану примену изражених етичких принципа садржан је у одбрани и безбедности државе, јер је реч о приоритетнијим друштвеним вредностима које треба заштитити, и по цену непридржавања тих принципа.

Потреба посебне пажње коју треба посвећивати образовању приликом осмишљавања система вештачке интелигенције препозната је у овим смерницама, и то нарочито у оном сегменту који се односи на одређене опасности. Дефинишући високоризичне системе вештачке интелигенције као оне који имају тенденцију да непосредно или посредно крше принципе и услове који су утврђени моралним одредницама (без да се то нужно и чини), овим документима се посебно издваја више области друштвеног живота. Дакле, није реч о систему који је непожељан, већ о систему који носи са собом опасност да може, сходно својим капацитетима, угрозити остваривање вредности које морају бити заштићене од недопуштеног утицаја. Тако се посебно идентификују следеће области: биометријска идентификација и категоризација појединца; управљање критичном инфраструктуром и њеним радом; образовање; запошљавање; здравство; приступ и коришћење јавних, социјалних и приватних услуга; кривично гоњење; управљање миграцијама људи, азилом и надзор државне границе; правосуђе и демократски процеси. Све ове области су неминовно повезане са правном регулативом и упућене на одговарајући ниво правног знања, које се стиче образовањем. Уосталом, значај правника у овој области

⁸ Стратегија.

⁹ Сл. гласник РС, бр. 23/2023.

препознаје се и признаје у самој Стратегији, истицањем да је важно спровести одговарајуће програме „и ван техничких факултета јер су развој и примена немогући без учешћа доменских стручњака, правника и управљачких знања.”¹⁰

С обзиром да вештачка интелигенција све више заузима простор међуљудске комуникације виртуелним формама (на уштрб изворне непосредне комуникације уживо), Етичким смерницама се посебно указује да високоризични системи вештачке интелигенције обухватају и друштвене мреже. Посредством платформи креираних вештачком интелигенцијом циркулише велики број најразноврснијих података који служе за основ вештачкој интелигенцији да усмерава људе у правцу доношења претпостављених одлука, на основу представљеног садржаја. Тиме се утиче на пажњу појединаца, „жеље, мишљења, опредељења, креативност, машту, осећања, одлуке и активности, или, на нивоу друштва може допринети креирању друштвених мехура, односно поларизацији око битних друштвених питања и, у финалној инстанци, утицати на демократски капацитет као и системи који подразумевају обраду података о личности а које користе државни органи и организације, органи и организације покрајинске аутономије, органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа приликом доношења одлука у обављању послова из своје надлежности“.¹¹

3. Вештачка интелигенција и образовање правника

Креатори назначених Етичких смерница су свесни да вештачка интелигенција носи са собом неслућене размере нових могућности. Њени капацитети никако нису затворени, већ по својој суштини имају способност интензивног развоја и ширења. Управо из тих разлога је постојала потреба да се тзв. безобалним номотехничким изразом представи отвореност листе области друштвеног живота које је могуће подвести под високоризични систем вештачке интелигенције. Запазићемо да се нормотворац користи таквом методологијом нормирања и када регулише питања везана за човека и људска права. Уосталом, сама природа људских права је таква да она имају нагонску потребу да се шире, онако како се продубљује човекова свест о себи самоме, шири се исконска жеља освајања нових слојева слободе. Могло би се рећи да се у друштвеном развоју збивају процеси надметања брзине ширења вештачке интелигенције и свести човекове, због чега је нужно благовремено реаговати одговарајућом правном реакцијом у циљу стабилизације друштва. Као што се апсолутизацијом слободе негира њена суштина, тако би неограничена експанзија развоја вештачке

¹⁰ Стратегија.

¹¹ Етичке смернице.

интелигенције била супротна човековим очекивањима од ње. У оба случаја, право се појављује као регулаторни механизам који треба да успостави баланс између човекових потреба и тежњи с једне стране, а с друге стране, потенцијалима вештачке интелигенције.

Кроз призму назначених области којима се вештачка интелигенција квалификује као високоризична, провејава стално присутна, као могућа, напетост између вештачке интелигенције и људских права. Човек се као примарно природно биће вештачком интелигенцијом додатно трансформише у нови облик егзистенције свог друштвеног бића. Потенцијални сукоби тим поводом су велики, те их је могуће зауставити и успоставити очекивану хармонију друштвеног живота једино израженим ангажманом правника. Али, данас се од правног образовања очекује да пружи такав капацитет знања којима се успешно разумеју потенцијали вештачке интелигенције и њен значај за друштвени развој.

Сходно томе, систем вештачке интелигенције третира се као високоризичан и у области образовања, стручног усавршавања и оспособљавања, а нарочито обухвата „системе намењене за одређивање могућности приступа појединцу установама за образовање и струковно оспособљавање или за распоређивање појединаца у те установе, као и системе који су намењени за оцењивање лица која похађају поменуте установе, укључујући и системе који врше оцењивање тестова (пријемних испита) потребних за упис појединаца у те установе“.¹²

У прилог тврдњи којима се позитивно третира допринос вештачке интелигенције систему образовања, треба истаћи и општу чињеницу која се односи на иновирање начина и средстава преноса знања у образовању, па тако и у високом образовању. Ради се о општеприсутном и већ прихватљивом методу учења уз употребу алата које нуди вештачка интелигенција, када су у питању све науке и научне дисциплине, па тако и када су у питању друштвене и правне науке. Искуство је показало да употреба онлине алата постаје незаменљив начин остваривања процеса образовања у друштвеним околностима за које се може рећи да су ванредне и изненађујуће. Јер, вештачка интелигенција поседује капацитете брзе и ефикасне интервенције за решавање проблема фактичких немогућности остваривања процеса образовања на уобичајен начин. Док се налазимо на терену Србије, довољно је подсетити на реализацију образовања у време пандемије корона вируса 2020. године и у време студентских и ученичких блокада током школске 2024/2025. године. С правом се може рећи да је вештачка интелигенција била једини начин да се не изгубе ове две школске године, што би, иначе, био ненадокнадив национални губитак у процесима стицања знања.

¹² Етичке смернице.

Из овога треба извести општи закључак о значају укључивања вештачке интелигенције у сам систем образовања, без разлике о ком нивоу, степену и врсти образовања да је реч. С обзиром да се централном тематиком у овом раду налазимо на терену правног образовања, од значаја је да и у том нашем оквиру треба идентификовати потребу обазривости приликом употребе алата вештачке интелигенције у процесима образовања правника, као што је то случај и са образовањем других професија. Но, за правнички приступ овом проблему битно је имати у виду потребу благовремене и адекватне правне регулативе којом се успостављају правила о употреби система вештачке интелигенције приликом реализације процеса образовања. Довољно је још једном подсетити се извођења онлине наставе у образовању током пандемије корона вируса, када је била неопходна активност правног поретка, односно, активност правника са осмишљавањем правно прихватљивих модалитета којима се гарантује поузданост употребе вештачке интелигенције као средства којим су се надоместиле немогућности извођења уживо наставе. Наравно, при томе се не мисли на конкретне друштвене услове ванредног стања и његовог подвођења под важеће правне норме, већ на нормативно уређивање прихватљивости функционисања вештачке интелигенције, којом се гарантује сигурност у резултате изведене онлине наставе.

Познато је да су правници традиционалисти који спорије схватају и прихватају новине у друштвеним процесима, тако да не могу бити довољни за самостално осмишљавање нових правних правила. У томе се и огледа неопходност мултидисциплинарног креативног инжењеринга приликом стварања права у условима динамизма вештачке интелигенције. Да би се створило делотворно правно правило о вештачкој интелигенцији потребно је поседовање стручних знања о њој, којим не располажу сами правници. С тим у вези, не треба пропустити прилику да се истакну и иновативна размишљања у правној науци, која све више показује свест о неминовности адаптирања новонасталим околностима које друштву диктира вештачка интелигенције. Тако се у правној књижевности наилази и на „увођење појма дигиспруденције у вокабулар права. Дигиспруденција је појам који дефинише услове нормативности програмског кода. Нормативни значај (и легитимност) кода требало би да се осигура већ у моменту настанка правне норме: то значи да би правници у фази дефинисања садржине правног правила требало да као полазну претпоставку имају да ће то правило бити предмет дигитализације, алгоритмирања и кодирања. Горе наведено је последица функционисања правне норме у дигиталном окружењу“.¹³

¹³ Цветковић, П., *Норма као програмски код: уводна разматрања*, Ревивија Копаоничке школе природног права, бр. 2/2022, стр. 76. Наведени аутор истиче ово ново разумевање правног регулисања с позивом на: Lawrence Lessig, V., *Code: Version 2.0*, Basic Books, New York, 2006, p. 5.

И, наравно, запажена потреба модернизације правне науке, рефлектује се и на посвећивање све веће пажње овим проблемима на нивоу студијских програма права у систему високог образовања. Ова пажња се може идентификовати кроз три правца: а) проширивање садржине постојећих академских дисциплина; б) увођење посебних академских дисциплина; и в) акредитација нових студијских програма.

Значај вештачке интелигенције за изучавање права долази до изражаја и кроз проширивање садржине наставних предмета у оквиру одређених ужих правних научних области. Међу позитивноправним наставним предметима евидентираћемо, на пример, проширивање садржине кривичноправних наставних предмета материјом високотехнолошког криминала, сајбер безбедности, дигиталних доказа, кривичних дела.... У управноправној области све је израженије присуство материје електронске управе, електронске владе.... Привредно право постаје незамисливо без изучавања електронског пословања, електронских уговора. Вештачка интелигенција заузима простор и у оквирима ауторског права, индустријског права, интелектуалне својине. У склопу теоријскоправне уже научне области правној етици све више припадају и проблеми који извиру из употребе вештачке интелигенције и њеног утицаја на остваривање основних правних принципа на којима се темељи добро уређен државно-правни поредак, а временом ће се наметнути потреба изучавања и дигиталне сфере важења права у теоријском смислу.

Други правац иде кроз увођење посебних академских дисциплина, као што су: „Право интернета“ (изборни предмет на трећој години студијског програма основних академских студија Правног факултета Универзитета у Београду, као и Правног факултета Универзитета у Крагујевцу); „Основи информационих система“ (изборни предмет на првој години студијског програма основних академских студија на смеру унутрашњи послови и безбедност Правног факултета Универзитета у Крагујевцу); „Интелектуално стваралаштво у информатичком друштву“ (изборни предмет на четвртој години студијског програма основних академских студија Правног факултета Универзитета у Нишу).

Трећи, а никако мање значајан већ напротив, правац срећемо у креирању потпуно нових студијских програма. Тим поводом, а као позитиван узор треба указати да је Правни факултет Универзитета у Новом Саду акредитовао и започео са реализацијом посебног студијског програма на основним академским студијама „Право информационих технологија“, што представља значајан искорак у односу на уврежену традиционалност правних факултета. Имајући у виду мрежу акредитованих студијских програма у Републици Србији из области правних наука, с правом се може истаћи да је увођење овог студијског програма на нивоу основних академских студија права пионирски подухват, који би требало да послужи и као путоказ којим ће се кретати и друге високошколске установе. Јер, у

наредном периоду треба очекивати потребу за специфицирањем класичног правног образовања кроз његово повезивање са нужним нивоом знања из области вештачке интелигенције. Сврха овог посебног студијског програма новосадског правног факултета огледа се „у оспособљавању будућих правника да делују у оквирима информационог друштва“,¹⁴ а циљ „схватање значаја улоге правника у развоју друштва у целини, а посебно у развоју информационог друштва“. ¹⁵ Структура овог студијског програма обележена је вештачком интелигенцијом и то на два начина. Први је постојање специјалних наставних предмета који су ванправне академске дисциплине преузете из области информационо-комуникационих технологија, чиме су студенти права у прилици да стичу знања која за њих представљају атипичну новину у односу на класичне правне предмете. На првој години студија постоји обавезан предмет „Основе информационо-комуникационих технологија и система“ и изборни предмет „Основе системског софтвера“; а на другој години изборни предмети „Системи за управљање пословним процесима“, „Информациона безбедност“, „Интернет технологије“. Четврта година је „опремљена“ обавезним предметом „Рачунарски системи“ и изборним предметом „Систем за управљање документима“. Осим наведених специјалних предмета, приметно је иновирање садржине дисциплина које уобичајено постоје на правним факултетима, тако да на другој години постоје „Криминалистика и информационе технологије“ и „Високотехнолошки криминал“; на трећој години „Е-управа“ и „Дигитална економија“, а на четвртој години „Електронски докази у кривичном поступку“. Уважавајући предности овог студијског програма, очигледно је да студенти права стичу знања на основним академским студијама која ће им бити од драгоцене подршке за сналажење у функционисању правног поретка у условима вештачке интелигенције. Како је већ наглашено, мишљења сам да би овакав приступ студијском програму правног образовања требало да представља модел-узор којим ће се руководити и остале високошколске установе у Србији које школују кадар у области правних наука.

Треба приметити и популарност кратких програма студија посвећених проблематици везаној за вештачку интелигенцију и право, као што је, на пример, „Правна заштита података о личности и приступ информацијама од јавног значаја“, који је акредитован и реализује се већ трећу годину за редом на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу.

¹⁴ <https://pf.uns.ac.rs/sr/studijски-programi/osnovne-akademske-studije/%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%be-%d0%b8-%d0%b8%d0%bd%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%86%d0%b8%d0%be%d0%bd%d0%be-%d0%ba%d0%be%d0%bc%d1%83%d0%bd%d0%b8%d0%ba%d0%b0%d1%86%d0%b8%d0%be%d0%bd%d0%b5-%d1%82/> -

Сајт Правног факултета Универзитета у Новом Саду, приступљено: 21.5.2025.

¹⁵ Исто.

Сумарним прегледом стања студијских програма из области права у високошколској мрежи Србије, стиче се представа да су креатори студијских програма свесни неопходности уважавања вештачке интелигенције приликом едукативног оспособљавања будућих правника. Тим поводом би требало допринети стратешком опредељењу државе у овој области тако што би надлежна тела¹⁶ мотивисала даљи развој правног образовања уз синергију студијских програма са стицањем знања из области вештачке интелигенције. Овим поводом улагање подстицајних средстава треба схватити као инвестирање у будућност људских права и стабилност правног поретка који функционише у друштвеним околностима вештачке интелигенције.

4. Закључак

Осетљивост развоја вештачке интелигенције представља посебан изазов за право, од кога се очекује да благовремено пружи одговоре на многобројна отворена питања. Нема сумње да, у крајњем исходу, иза правних решења кроз његовог формалног ствараоца заправо мисли и говори друштво. Ништа другачије није ни када се налазимо на терену примене права која је такође израз друштвене реакције. Међутим, знања из области правне струке представљају незаменљив фактор утицаја на суштину решења која се креирају, како она која се односе на доношење одлука о правилима, тако и она која се односе на доношење одлука о примени правила. Зато се формулисање стварања и примене права налазе у мајсторским рукама правника, навикнутим да се држе уобичајених и традиционалних метода приликом свог деловања. Захваљујући временској правној традицији која носи са собом елементе конзервативизма, процеси креирања права представљали су активности у којима су се правници осећали сигурним и самоувереним.

Макар је тако било до пре пар деценија, док савремени пробој вештачке интелигенције у свакодневни друштвени живот није унео са собом мноштво непознаница у храмове правног знања и образовања. Предности употребе вештачке интелигенције приликом обављања многобројних пословно-економских, културно-уметничких, политичких и других активности нису једине њене могућности. Јер, уз те предности постоје и мане које се огледају у опасностима од дестабилизације друштвених односа. А како је основна сврха права управо хармонизација међуљудских односа, неопходно је да правници буду квалитетно оспособљени за разумевање вештачке интелигенције и начина на који она функционише, како би се могли прописати одговарајући регулаторни механизми. У том циљу, релевантним

¹⁶ Влада, ресорна министарства, Национални савет за високо образовање, Национално акредитационо тело, Фонд за науку и др.

стратешким документима и правним прописима препознат је значај образовања за правилан, прихватљив и одговоран развој вештачке интелигенције и у области образовања, при чему је у раду акценат пажње посвећен правном образовању.

Прегледом садржине постојећих студијских програма на државним правним факултетима у Републици Србији, запажа се њихово значајније отварање за изучавање проблема вештачке интелигенције, и то у два правца. Један се односи на препознату потребу да студенти права стичу основна знања која припадају искључиво домену вештачке интелигенције, а други подразумева обогаћивање постојећих правних дисциплина одређеним елементима вештачке интелигенције који се одражавају и утичу на право. У мрежи високошколских установа Србије у области права, препознаје се искорак који је учинио новосадски Правни факултет акредитацијом и спровођењем посебног студијског програма посвећеног управо праву вештачке интелигенције. Може се очекивати да ће такав профил правника бити опремљенији стручним знањима неопходним за брже и ефикасније сналажење на тржишту рада у савременим друштвеним условима. Стога, закључна препорука спроведеног истраживања био би апел креаторима студијских програма права на свим другим правним факултетима у Србији да крену путем који је већ отворен захваљујући пионирском подухвату Правног факултета у Новом Саду. Уз то, било би више него значајно да релевантни државни органи и тела подстицајним средствима додатно мотивишу ефикасније реаговање правних факултета у правцу осавремењивања студијских програма вештачком интелигенцијом.

*Srdjan Djordjevic, Ph.D., Full-time Professor
Faculty of Law, University of Kragujevac*

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE EDUCATION OF LAWYERS

Summary

The main focus of this work is the development of the artificial intelligence, as well as its impact on social relations in general. Relations established due to the impact of artificial intelligence on the legal system are particularly taken in to the account. Through its strategic orientation Republic of Serbia has, undoubtedly, took the position of emerged development of artificial intelligence. Parallel with standard strategic documents Ethical directives has also got special attention, because with

them some of the issues in the field of education of future lawyers are targeted. This work gives an overview on curriculums at the law schools in Serbia, founded by the state, and also in its final conclusions it points out on the need for the incorporating subjects and issues that are related to the artificial intelligence in the existing curriculums.

Key words: legal order, artificial intelligence, ethics, legal education, law schools.

Литература

- Ивковић, Н., *Позитивнопоравни оквир вештачке интелигенције*, Зборник радова: Усклађивање правног система Србије са стандардима ЕУ, књ. 12, Крагујевац, 2024.
- Ивановић, З., Зиројевић, М., *Заштита права интелектуалне својине у сектору информационо-комуникационих технологија*, Београд, 2016.
- Lawrence Lessig, V., *Code: Version 2.0*, Basic Books, New York, 2006.
- Цветковић, П., *Норма као програмски код: уводна разматрања*, Ревизија Копаоничке школе природног права, бр. 2/2022.
- Стратегија развоја вештачке интелигенције у Републици Србији за период 2025-2030, Сл. гласник РС, бр. 5/2025
- Закон о високом образовању, Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 – др. закон, 67/2019, 6/2020 – др. закони, 11/2021 – аутентично тумачење, 67/2021, 67/2021 – др. закон, 76/2023 и 19/2025
- Етичке смернице за развој, примену и употребу поуздане и одговорне вештачке интелигенције, Сл. гласник РС, бр. 23/2023.
- Србија – земља прилика* - <https://www.srbija.gov.rs/>
- <https://pf.uns.ac.rs/sr/studijски-programi/osnovneakademskestudije/%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%be-%d0%b8%d0%b8%d0%bd%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%86%d0%b8%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%ba%d0%be%d0%bc%d1%83%d0%bd%d0%b8%d0%ba%d0%b0%d1%86%d0%b8%d0%be%d0%bd%d0%b5-%d1%82/>